

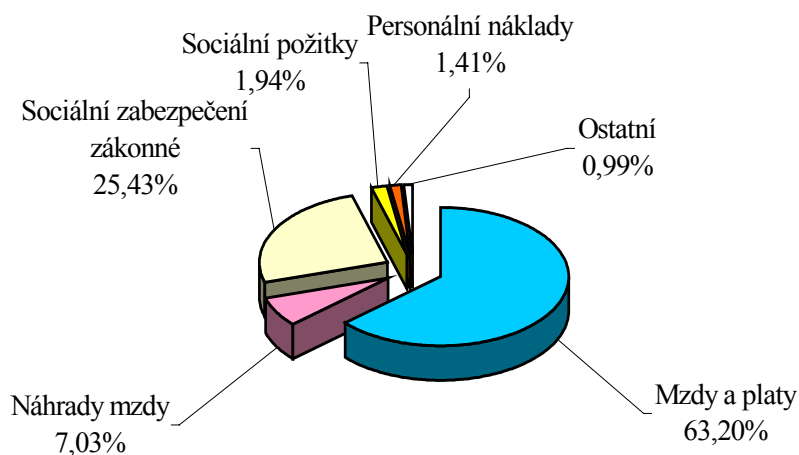
I. Úplné náklady práce v ČR a jejich struktura v roce 2003

V roce 2003 dosáhly úplné náklady práce průměrně za celou republiku částky 171,73 Kč/hod, resp. 24 567 Kč na jednoho zaměstnance za měsíc. Celoroční náklady práce činily v přepočtu na jednoho zaměstnance 294 809 Kč.

V následující tabulce jsou uvedeny extrémní hodnoty podle různých třídících hledisek (v Kč/měsíc na jednoho zaměstnance):

Třídící hledisko	Minimum	Maximum	Rozdíl
kategorie OKEČ	ubytování a stravování 16 126 Kč	finanční zprostředkování 49 509 Kč	33 383 Kč
kraj	Jihočeský 20 240 Kč	Hl. m. Praha 30 622 Kč	10 382 Kč
velikostní skupina	1 až 9 zaměstnanců 21 181 Kč	1000 a více zaměstnanců 28 495 Kč	7 314 Kč
typ hospodaření	družstevní 16 630 Kč	mezinárodní 29 739 Kč	13 109 Kč

Struktura nákladů práce v roce 2003

Největší část (15 528 Kč na jednoho zaměstnance za měsíc, tj. 63,20 %) průměrných nákladů práce v ČR tvořily celkové mzdy za odpracovanou dobu. V této složce mezd byly nejvíce zastoupeny tarifní (základní, smluvní) mzdy, které dosáhly 45,83 % (11 259 Kč) z celkových nákladů práce. Náhrady mzdy za neodpracovanou dobu tvořily 7,03 % (1 727 Kč). V těchto náhradách mzdy převládaly ve všech odvětvích náhrady za dovolenou. Jejich výše dosáhla v průměru 1 501 Kč měsíčně na jednoho zaměstnance, tj. 6,11 %

z celkových nákladů práce. Mzdové složky celkem (tzv. přímé náklady) částkou 17 255 Kč představovaly 70,23 % úplných nákladů práce.

**Podrobná struktura nákladů práce na jednoho zaměstnance v ČR v roce 2003
(včetně resortu Ministerstva obrany a Ministerstva vnitra)**

Položka nákladů práce	Kč/měsíc	Struktura v %
1. MZDY A PLATY za vykonanou práci	15 528	63,20
- tarifní mzda (základní, smluvní apod.)	11 259	45,83
- odměny a prémie pravidelné	1 675	6,82
- odměny podle výsledků hospodaření	499	2,03
- odměny hrazené ze zisku	42	0,17
- mimořádné výplaty	513	2,09
- příplatky za přesčasovou práci	131	0,53
- ostatní příplatky (mzdová zvýhodnění) a doplatky	1 017	4,14
- naturální mzdy	24	0,10
- odměny za pracovní pohotovost	82	0,33
- ostatní mzdy	286	1,16
2. NÁHRADY MZDY (placené zaměstnavatelem)	1 727	7,03
- náhrady mzdy za dovolenou	1 501	6,11
- náhrady při překážkách na straně zaměstnavatele	20	0,08
- náhrady při překážkách na straně zaměstnance	59	0,24
- náhrady mzdy za svátky	147	0,60
1. – 2. PŘÍMÉ NÁKLADY	17 255	70,23
3. SOCIÁLNÍ POŽITKY	475	1,94
- výrobky firmy se slevou	2	0,01
- příspěvky na bydlení	55	0,22
- služební vozy k soukromým účelům	95	0,39
- příspěvky na stravování	228	0,93
- příspěvky ve formě spoření, prodej akcií	2	0,01
- výdaje ze sociálního fondu	93	0,38
z toho: příspěvky odborům	5	0,02
4. SOCIÁLNÍ NÁKLADY A VÝDAJE	6 522	26,55
- zákonné pojištění na sociální zabezpečení	6 247	25,43
- nadstandardní programy sociálního zabezpečení	98	0,40
- vyrovnání za nemoc placené zaměstnavatelem	23	0,09
- odstupné	132	0,54
- ostatní sociální dávky	22	0,09

Položka nákladů práce	Kč/měsíc	Struktura v %
5. PERSONÁLNÍ NÁKLADY	347	1,41
- náklady na nábor zaměstnanců	22	0,08
- náklady na výchovu a zapracování učňů	7	0,03
- náklady na školení zaměstnanců	127	0,52
- náklady na pracovní oděv, uniformy, "ošatné"	150	0,61
- ostatní personální náklady	41	0,17
6. DANĚ A DOTACE	-32	-0,13
- daně a sankce vázané na zaměstnávání lidí	6	0,02
- dotace na pracovní sílu	38	0,15
3. – 6. NEPŘÍMÉ NÁKLADY	7 312	29,77
1. – 6. NÁKLADY PRÁCE CELKEM	24 567	100,00

Druhou největší položkou nákladů práce byly zákonné příspěvky na sociální zabezpečení (tj. nemocenské a důchodové pojištění, příspěvky na státní politiku zaměstnanosti, pojistné na všeobecné zdravotní pojištění a zákonné pojištění odpovědnosti zaměstnavatele za škodu při pracovním úrazu nebo nemoci z povolání), jejichž výše je přímo závislá na částkách mezd a platů. Tato položka představovala v roce 2003 pro zaměstnavatele průměrně měsíčně na jednoho zaměstnance 6 247 Kč, tj. 25,43 % z celkových nákladů práce.

Zbývající položky nákladů práce, tj. sociální požitky (příspěvky na bydlení a stravování, příspěvky do sociálních fondů aj.), náklady a výdaje na úhradu nadstandardních programů sociálního a penzijního připojištění, odstupné a personální náklady spojené s náborem a školením zaměstnanců, výchovou učňů a daně a dotace, tvořily dohromady 4,34 % (tj. 1 065 Kč). V položce sociální požitky byly v celostátním průměru nejvíce zastoupeny příspěvky na stravování částkou 228 Kč (tj. 0,93 %), služební vozy sloužící také k soukromým účelům 95 Kč (tj. 0,39 %) a výdaje ze sociálního fondu zaměstnavatele pro účely kulturního a sportovního vyžití, rekreace, k zajištění programů péče o zaměstnance a jejich kvalifikaci, na sociální výpomoci ap. (93 Kč, tj. 0,38 %). Příspěvky na nadstandardní programy sociálního zabezpečení, např. penzijní, zdravotní a jiné pojištění vlastních zaměstnanců, včetně vyrovnání za nemoc placené zaměstnavatelem, jsou uplatňovány zejména v zahraničních a mezinárodních firmách a dosahují v průměru 121 Kč na jednoho zaměstnance měsíčně, tj. 0,49 % z celkových nákladů práce.

1. Diference v úrovni nákladů práce v roce 2003 podle odvětví

Ve sledovaném roce představoval rozdíl mezi odvětvími s maximální a minimální úrovní nákladů práce 33 383 Kč měsíčně na jednoho zaměstnance. Nejvyšších nákladů práce bylo dosaženo ve finančním zprostředkování (49 509 Kč). Následovalo odvětví výroba a rozvod elektřiny, plynu a vody (31 500 Kč) a odvětví těžba nerostných surovin (29 297 Kč). Rovněž ve veřejné správě celkové náklady práce v roce 2003 dosahovaly 29 744 Kč, ovšem včetně včetně resortu MO a MV. Bez zahrnutí těchto resortů byla úroveň nákladů práce ve veřejné správě v roce 2003 nižší, a to 28 080 Kč měsíčně na jednoho zaměstnance. Naopak

nejnižší úroveň nákladů práce byla v ubytování a stravování (16 126 Kč) a v zemědělství, myslivosti a lesnictví (17 347 Kč).

V průmyslových odvětvích (tj. sekce OKEČ C - těžba nerostných surovin, D - zpracovatelský průmysl a E - výroba a rozvod elektřiny, plynu a vody) dosáhly náklady práce v průměru na jednoho zaměstnance 23 470 Kč za měsíc, což je o 1 097 Kč (tj. o 4,46 %) méně než je celostátní průměr. Průmysl zahrnuje ekonomické činnosti s nejrůznějším zaměřením, pro něž je charakteristický značný stupeň diferenciací nákladů práce. V devíti průmyslových odvětvích byly náklady práce vyšší než celostátní průměr 24 567 Kč měsíčně na jednoho zaměstnance a naopak nižší než celostátní průměr byly náklady práce v sedmnácti průmyslových odvětvích:

Průmyslové odvětví	Náklady práce na zaměstnance za měsíc v Kč	Srovnání s průměrnými náklady práce v ČR (v %)
Výroba koksu,, jaderných paliv, rafinérské zpracování ropy	34 758	141,48
Výroba a rozvod elektřiny, plynu a tepelné energie	34 485	140,37
Výroba a rozvod elektřiny, plynu a vody (OKEČ E)	31 500	128,22
Těžba energetických surovin	29 740	121,06
Těžba nerostných surovin (OKEČ C)	29 297	119,25
Výroba chemických látek, přípravků, léčiv a chemických vláken	27 625	112,45
Výroba základních kovů a hutních výrobků	26 989	109,86
Výroba motorových vozidel (kromě motocyklů), přívěsů a návěsů	26 959	109,74
Vydavatelství, tisk a rozmnožování nahaných nosičů	26 434	107,60
Těžba ostatních nerostných surovin	26 354	107,27
Shromažďování, úprava a rozvod vody	25 253	102,79
Průměrné náklady práce v ČR	24 567	100,00
Výroba ostatních dopravních prostředků a zařízení	24 375	99,22
Výroba vlákniny, papíru a výrobků z papíru	23 779	96,79
Průmysl celkem (sekce OKEČ C až E)	23 470	95,53
Výroba ostatních nekovových minerálních výrobků	23 271	94,72
Recyklace druhotných surovin	23 264	94,70
Výroba pryžových a plastových výrobků	23 115	94,09
Výroba rádiových, televizních a spojových zařízení a přístrojů	23 058	93,86
Výroba a opravy strojů a zařízení jinde neuvedených	22 954	93,43
Výroba potravinářských výrobků a nápojů, tabákových výrobků	22 938	93,37
Zpracovatelský průmysl (OKEČ 15 až 37)	22 714	92,46
Výroba elektrických strojů a zařízení jinde neuvedených	22 449	91,38
Výroba zdravotnických, přesných, optických a časoměrných přístrojů	22 360	91,02
Výroba kovových konstrukcí a kovodělných výrobků (kromě strojů a zařízení)	21 657	88,15

Průmyslové odvětví	Náklady práce na zaměstnance za měsíc v Kč	Srovnání s průměrnými náklady práce v ČR (v %)
Výroba kancelářských strojů a počítačů	21 053	85,70
Zpracování dřeva, výroba dřevařských výrobků kromě nábytku	18 734	76,26
Výroba nábytku; zpracovatelský průmysl jinde neuvedený	18 235	74,23
Výroba textilií a textilních výrobků	16 893	68,76
Činění a úprava usní, výroba brašnářských a sedlářských výrobků a obuvi	14 460	58,86
Výroba oděvů, zpracování a barvení kožešin	13 745	55,95

Ze srovnání nákladů práce mezi průmyslovými sekcemi OKEČ vyplývá, že ve zpracovatelském průmyslu tvořily měsíční náklady práce na jednoho zaměstnance pouze 72,11 % nákladů práce dosažených ve výrobě a rozvodu elektřiny, plynu a vody a dosahují 92,46 % celostátního průměru.

Diference mezi jednotlivými sekcemi OKEČ jsou patrné i z hlediska **struktury** nákladů práce.

Podíl **přímých nákladů** práce (tj. mzdy a platy za vykonanou práci a náhrady mezd) na celkových nákladech práce v příslušném odvětví se pohyboval od 67,24 % v odvětví těžba nerostných surovin do 72,12 % v ubytování a stravování. V celostátním průměru tvořily přímé náklady 70,23 % nákladů práce.

Největší část přímých nákladů tvoří tarifní (event. smluvní) mzda. V roce 2003 byla nejvyšší ve finančním zprostředkování (21 659 Kč na zaměstnance za měsíc) a naopak nejnižší v zemědělství, myslivosti a lesním hospodářství (8 280 Kč).

Druhou největší část průměrné měsíční mzdy tvořily pravidelně vyplácené odměny a prémie, odvozované v závislosti na výkonu a plnění předepsaných kritérií, které jsou vypláceny v pravidelných, předem stanovených termínech (měsíčně, čtvrtletně ročně). Stejně jako v minulém a předminulém roce byla tato mzdová složka nejvyšší ve výrobě a rozvodu elektřiny, plynu a vody (3 199 Kč) a v těžbě nerostných surovin (2 973 Kč). Nejnižší pravidelné prémie a odměny byly vypláceny v roce 2003 ve veřejné správě (474 Kč), v odvětví zdravotní a sociální péče; veterinární činnosti (493 Kč) a ve vzdělávání (592 Kč), zatímco celostátní průměr byl 1 675 Kč na jednoho zaměstnance za měsíc. Na výsledku hospodaření podniku (včetně odměn hrazených ze zisku, vyplácených nepravidelně) byli nejvíce zainteresováni zaměstnanci ve finančním zprostředkování (3 140 Kč) a v odvětví rybolov a chov ryb (1 090 Kč) a nejméně v odvětví ubytování a stravování (211 Kč) a v zemědělství, myslivosti a lesnictví (370 Kč); průměr za celou ČR činil 541 Kč.

Mimořádné výplaty nevázané na výsledky hospodaření (včetně dalších platů např. platu před dovolenou, platu před vánoci apod.) byly nejvyšší v odvětví veřejná správa, obrana a povinné sociální zabezpečení (1 413 Kč měsíčně na zaměstnance), ve finančním zprostředkování (1 069 Kč), ve vzdělávání (1 016 Kč) a naopak nejnižší v zemědělství, myslivosti a lesnictví (66 Kč); celostátní průměr činil 513 Kč.

Mzdová zvýhodnění a příplatky (např. za práci ve ztíženém a zdraví škodlivém prostředí, za práci v noci, ve svátek a ostatní příplatky sjednané ve smlouvách - tj. příplatky za vedení a zastupování, osobní ohodnocení aj.) dosáhly nejvyšší částky ve veřejné správě

(3 456 Kč), ve zdravotní a sociální péči a veterinárních činnostech (2 694 Kč). Nejméně se tyto příplatky uplatňovaly ve stavebnictví (98 Kč) a v odvětví obchod, opravy motorových vozidel a výrobků pro osobní potřebu (192 Kč). Příplatky za přesčasovou práci dosáhly nejvyšší částky tradičně ve zdravotní a sociální péči a ve veterinárních činnostech (365 Kč) a nejnižší v ubytování a stravování (26 Kč). Největší odměny za pracovní pohotovost byly opět ve zdravotnictví (361 Kč), v odvětví veřejná správa, obrana; povinné sociální zabezpečení (329 Kč), dále v odvětvích výroba a rozvod elektřiny, plynu a vody (223 Kč) a doprava, skladování a spoje (139 Kč). V ostatních odvětvích tyto příplatky tvořily méně významnou část průměrné měsíční mzdy, a to od 4 do 59 Kč na zaměstnance za měsíc. Stejně tak naturální mzda vyjádřená v penězích ve většině odvětví tvořila jen malou část hrubé měsíční mzdy zaměstnance, pouze ve finančním zprostředkování dosáhla částky 144 Kč (průměr za ČR byl 24 Kč).

Náhrady mzdy za neodpracovanou dobu dosáhly průměrně částky 1 727 Kč, tj. 7,03 % z celkových nákladů práce. V jednotlivých odvětvích se jejich výše pohybovala od 994 Kč v ubytování a stravování do 3 137 Kč ve finančním zprostředkování. Tuto složku mzdy v průměru tvořily z 86,91 % náhrady za dovolenou, 8,51 % náhrady za svátky a zbytek (4,58 %) představovaly náhrady mzdy při překážkách v práci na straně zaměstnavatele i zaměstnance.

Sociální požitky (tj. příspěvky na bydlení a stravování, příspěvky do sociálních fondů a odborové organizaci apod.) byly nejnižší v ubytování a stravování (0,67 % z celkových nákladů práce v tomto odvětví, tj. 108 Kč) a ve vzdělávání (0,90 %, tj. 203 Kč). Nejvíce se tato položka podílela na nákladech práce v odvětví výroba a rozvod elektřiny, plynu a vody (3,00 %, tj. 944 Kč) a ve finančním zprostředkování (2,73 %, tj. 1 352 Kč z nákladů práce v příslušném odvětví). Celostátní průměr byl 1,94 %, tj. 475 Kč měsíčně na 1 zaměstnance.

Největší část sociálních požitků ve všech odvětvích tvořily příspěvky na stravování zaměstnanců. Částka na jednoho zaměstnance se pohybovala od 70 Kč v ubytování a stravování do 503 Kč ve finančním zprostředkování, přičemž celostátní průměr byl 228 Kč na jednoho zaměstnance za měsíc.

Druhou nejvyšší položkou byly náklady na služební vozy, užívané také k soukromým účelům. V celostátním průměru dosahovaly měsíčně 95 Kč, tj. 0,39 % z celkových nákladů práce na jednoho zaměstnance, přitom nejvyšší byly v odvětví finanční zprostředkování (271 Kč). Nejnižších částek bylo dosaženo v odvětví vzdělávání (2 Kč) a ve veřejné správě (8 Kč na jednoho zaměstnance za měsíc).

Výdaje ze sociálního fondu byly třetí nejvýznamnější položkou mezi tzv. sociálními požitky, které se pohybovaly od 10 Kč v odvětví ubytování a stravování do 534 Kč ve finančním zprostředkování. Za celou ČR dosáhla tato částka průměrné výše 93 Kč měsíčně na jednoho zaměstnance.

Ostatní položky, tj. prodej výrobků firmy se slevou, příspěvky na bydlení (kromě odvětví veřejná správa a obrana; povinné sociální zabezpečení, kde tato položka dosáhla výše 497 Kč) a příspěvky ve formě spojení a prodeje akcií tvořily méně významnou část sociálních požitků.

Podstatnou část položky **sociální náklady a výdaje** tvoří každoročně zákonné příspěvky na sociální zabezpečení vlastních zaměstnanců (za celou republiku to bylo průměrně 25,43 %, tj. 6 247 Kč měsíčně na jednoho zaměstnance). Mezi jednotlivými odvětvími se neprojeví výrazné diference, pokud jde o podíl této položky na celkových nákladech práce daného odvětví. Rozdíl mezi minimem a maximem byl přibližně 2 procentní

body. V absolutním vyjádření byla tato částka nejnižší v ubytování a stravování (4 160 Kč) a v zemědělství, myslivosti a lesnictví (4 579 Kč). Nejvyšší byla opět ve finančním zprostředkování (11 929 Kč), protože tato položka bezprostředně souvisí s úrovní mezd a platů v jednotlivých odvětvích.

Nejvyšší ostatní sociální náklady a výdaje, včetně nadstandardních forem pojištění vlastních zaměstnanců a odstupného, vykázalo odvětví těžba nerostných surovin (3,73 %, tj. 1 093 Kč měsíčně na jednoho zaměstnance). Nejnižší byly ve vzdělávání (0,18 %, tj. 40 Kč), přičemž celostátní průměr činil 1,12 % z celkových nákladů práce, tj. 275 Kč.

Položky nadstandardní programy sociálního zabezpečení, penzijní připojištění a vyrovnání za nemoc placené zaměstnavatelem jsou tradičně nejvyšší ve finančním zprostředkování (dohromady 0,94 %, tj. 465 Kč měsíčně na jednoho zaměstnance) a naopak nejnižší ve vzdělávání (0,10 %, tj. 23 Kč) a v odvětví zdravotní a sociální péče a veterinární činnosti (0,20 %, tj. 47 Kč). Celostátní průměr byl 0,49 %, tj. 121 Kč na zaměstnance za měsíc.

Odstupné pro jednoho zaměstnance dosáhlo v průměru částky 132 Kč za měsíc, tj. 0,54 % z celkových nákladů práce. Nejvyšší bylo a v odvětví výroba a rozvod elektřiny, plynu a vody (480 Kč) a v dopravě, skladování a spojích (343 Kč). Naopak nejnižší byla tato částka ve vzdělávání (12 Kč na zaměstnance za měsíc).

Ostatní sociální dávky hrazené zaměstnavatelem (např. podpora při narození nebo úmrtí rodinného příslušníka, podpora v mateřství, při odchodu do důchodu ap.) se ve většině odvětví pohybovaly měsíčně od 1 Kč (v odvětví rybolov a chov ryb; v ubytování a stravování byly tyto dávky v průměru nižší než 1 Kč) do 608 Kč na jednoho zaměstnance za měsíc (v odvětví těžba nerostných surovin), přičemž celostátní průměr byl 22 Kč (tj. 0,09 % z průměrných nákladů práce).

Personální náklady (tj. náklady na nábor zaměstnanců, na zvyšování jejich kvalifikace, na výchovu učňů apod.) dosáhly v roce 2003 průměrně částky 347 Kč za měsíc na jednoho zaměstnance (tj. 1,41 % z celkových nákladů práce v ČR). Tato částka byla nejvyšší ve finančním zprostředkování (1 752 Kč) a nejnižší v zemědělství, myslivosti a lesnictví (129 Kč) a v ostatních veřejných, sociálních a osobních službách (132 Kč).

Největší část personálních nákladů tvořily ve většině odvětví náklady na pracovní oděv, uniformy a tzv. „ošatné“. Ve finančním zprostředkování to bylo 850 Kč a ve veřejné správě (včetně resortu MO a MV) 532 Kč na jednoho zaměstnance za měsíc. Nejnižší byla tato položka ve vzdělávání (25 Kč), v celostátním průměru činila tato položka nákladů práce 150 Kč měsíčně na jednoho zaměstnance (tj. 0,61 % z celkových nákladů práce). Druhou nejvyšší položkou personálních nákladů byly náklady na školení zaměstnanců pro povolání. V celostátním průměru dosáhla tato položka částky 127 Kč. Nejvyšší částku vykázali zaměstnavatelé ve finančním zprostředkování (715 Kč) a naopak nejnižší v zemědělství, myslivosti a lesnictví (30 Kč na jednoho zaměstnance za měsíc).

2. Diference v úrovni nákladů práce v roce 2003 podle krajů

Nejvyšší úroveň nákladů práce vykazuje dlouhodobě Hl. město Praha. V roce 2003 to bylo 30 622 Kč na jednoho zaměstnance za měsíc (včetně resortu MO a MV). V ostatních krajích průměrné náklady práce nedosahovaly celostátního průměru 24 567 Kč. Hranice třiatvácet tisíc byla překročena v kraji Libereckém (24 529 Kč), Středočeském (23 978 Kč), Moravskoslezském (23 588 Kč) a Ústeckém (23 319 Kč). Nejnižší náklady práce byly v průměru v kraji Jihočeském (20 240 Kč) a Olomouckém (20 413 Kč). Velké rozpětí mezi extrémními hodnotami nákladů práce z hlediska krajů (až 9 016 Kč) je způsobeno zejména rozdíly v odvětvové struktuře jednotlivých oblastí České republiky. V Praze jsou většinou soustředěna odvětví s vyšší úrovní mezd a platů, zejména peněžnictví a pojišťovnictví, veřejná správa. Dále je zde často sídlo zahraničních firem a podniků s mezinárodní účastí, které vykazují nejen nejvyšší mzdy a platy, ale také poskytují svým zaměstnancům obvykle různé formy nadstandardních programů sociálního a penzijního pojištění, což se odráží i v celkové úrovni nákladů práce. Tyto motivační složky tvořily u zaměstnavatelů se sídlem v Praze 0,63 % z celkových nákladů práce (tj. 193 Kč na zaměstnance za měsíc), přitom v celostátním průměru to bylo 0,49 % (tj. v absolutním vyjádření 121 Kč). Naproti tomu v Jihočeském kraji, kde byla úroveň nákladů práce nejnižší, tvořily tyto položky 0,33 % celkových nákladů práce v tomto kraji (tj. 66 Kč měsíčně za jednoho zaměstnance).

V následující tabulce je vyjádřen poměr nákladů práce a jejich složek v jednotlivých krajích k celostátnímu průměru (v %):

Kraj	Náklady práce celkem	Přímé náklady práce	Nepřímé náklady práce
Hlavní město Praha	124,7	122,7	129,4
Středočeský	97,6	98,2	96,3
Jihočeský	82,4	83,8	79,2
Plzeňský	88,5	90,6	83,7
Karlovarský	87,1	87,9	85,1
Ústecký	94,9	96,5	91,3
Liberecký	99,9	98,6	102,8
Královéhradecký	86,9	88,0	84,3
Pardubický	85,7	87,0	82,8
Vysočina	87,2	88,0	85,3
Jihomoravský	89,9	90,7	88,1
Olomoucký	83,1	83,9	81,1
Zlínský	85,5	86,3	83,5
Moravskoslezský	96,0	95,8	96,4
ČR celkem	100,0	100,0	100,0

3. Diference v úrovni nákladů práce v roce 2003 podle velikosti vykazujících jednotek

Rozpětí mezi extrémními hodnotami nákladů práce podle velikosti vykazujících jednotek v roce 2003 činilo 7 314 Kč na zaměstnance za měsíc. V porovnání s extrémními rozdíly v hodnotách nákladů práce podle odvětví i podle krajů byla tato diference výrazně nižší. U odvětví byl tento rozdíl 33 383 Kč a u krajů 10 382 Kč. Nejvyšší náklady práce v přepočtu na 1 zaměstnance za měsíc byly ve velikostní skupině 1000 a více zaměstnanců (28 495 Kč). Jednotky v této velikostní skupině vykázaly rovněž nejvyšší sociální požitky (790 Kč, z toho 322 Kč příspěvky na stravování na jednoho zaměstnance za měsíc a 196 Kč výdaje ze sociálního fondu), nejvyšší sociální náklady a výdaje (7 525 Kč, z toho nejvyšší položka bylo odstupné, které činilo 265 Kč), a také nejvyšší personální náklady (622 Kč, z toho náklady na školení zaměstnanců 185 Kč a náklady na pracovní oděv, uniformy, „ošatné“ 287 Kč). Nad celostátním průměrem byly náklady práce ještě ve skupině s 500 až 999 zaměstnanci (25 180 Kč). V ostatních velikostních skupinách byly náklady práce nižší než průměr v ČR (tj. 24 567 Kč na jednoho zaměstnance měsíčně) a dosahovaly částek v rozmezí od 21 181 Kč (v ekonomických subjektech s 1 až 9 zaměstnanci) do 23 473 Kč (v ekonomických subjektech s 250 až 499 zaměstnanci). Zaměstnavatelé velkých ekonomických subjektů, na rozdíl od jednotek s nižším počtem zaměstnanců, více motivovali své zaměstnance různými formami nadstandardních programů sociálního a penzijního pojištění, měli větší výdaje ze sociálního fondu a také vynakládali větší částky na školení zaměstnanců.

4. Diference v úrovni nákladů práce v roce 2003 podle typu hospodaření

Nejvyšší měsíční náklady práce na jednoho zaměstnance v členění podle typu hospodaření vykázaly v roce 2003, stejně jako v předchozím roce, mezinárodní firmy (průměrně 29 739 Kč) a zahraniční firmy (29 264 Kč). Tyto náklady převyšovaly celostátní průměr o 21,1 % (resp. o 19,1 %) a proti minimální úrovni nákladů práce v jednotkách s družstevním typem hospodaření (16 630 Kč) byly vyšší o 78,8 % (resp. o 76,0 % u zahraničních firem). Nad celostátním průměrem byly ještě náklady práce u jednotek se smíšeným typem hospodaření, tj. s různými podíly českého soukromého, družstevního, státního aj. vlastnictví (měsíčně 25 765 Kč na jednoho zaměstnance) a u podniků ve vlastnictví státu (28 435 Kč, resp. 27 289 Kč bez zahrnutí resortu MO a MV). U ostatních typů hospodaření nedosáhly náklady práce celostátního průměru. Jejich výše se pohybovala od částky 16 630 Kč měsíčně na jednoho zaměstnance v družstevních podnicích do 22 203 Kč v ekonomických subjektech ve vlastnictví měst a obcí.

Z hlediska struktury nákladů práce byly celkové mzdy (tj. včetně náhrad) nejvyšší položkou u mezinárodních firem (20 561 Kč) a u zahraničních firem (20 371 Kč). Nejnižší byla tato položka u družstevního typu hospodaření (11 780 Kč).

Tarifní (základní, smluvní) mzdy a platy se pohybovaly od 7 821 Kč v družstevních podnicích do 13 947 Kč u zahraničních firem. Pravidelné odměny a prémie byly nejnižší v ekonomických subjektech ve vlastnictví měst a obcí (601 Kč), nejvyšší u firem s mezinárodní účastí (2 375 Kč) a u jednotek se smíšeným typem hospodaření (2 366 Kč). Zainteresovanost na výsledku hospodaření (včetně mimořádných výplat) byla nejvíce uplatněna v mezinárodních firmách (1 515 Kč). Naproti tomu minimální zainteresovanost na výsledcích hospodaření se projevila u družstevních podniků (404 Kč). Mzdová zvýhodnění a

příplatky (např. osobní ohodnocení, příplatky za práci ve ztíženém a zdraví škodlivém prostředí, za práci v noci, ve svátek apod.) byly nejvíce poskytovány v subjektech ve státním vlastnictví (2 866 Kč) a v subjektech ve vlastnictví měst a obcí (1 789 Kč). Nejnižší byla tato mzdová složka v soukromých subjektech (303 Kč).

Náhrady mezd za neodpracovanou dobu se pohybovaly od 1 284 Kč u subjektů s družstevním typem hospodaření do 2 140 Kč u firem se smíšeným typem hospodaření, přitom celostátní průměr byl 1 727 Kč měsíčně na jednoho zaměstnance. V náhradách mezd převládaly všeobecně náhrady mezd za dovolenou (od 993 Kč u družstevního typu hospodaření do 1 814 Kč u mezinárodních subjektů a 1 827 Kč u subjektů ve vlastnictví měst a obcí). Ostatní náhrady mzdy (tj. náhrady za svátky a při překážkách v práci na straně zaměstnance i zaměstnavatele) byly v rozmezí od 84 Kč u subjektů ve vlastnictví měst a obcí do 418 Kč u ekonomických subjektů se smíšeným typem hospodaření.

Nejvyšší zákonné příspěvky na sociální zabezpečení vykázaly zahraniční firmy (7 431 Kč) a mezinárodní subjekty (7 327 Kč). Nejnižší byly tyto zákonné příspěvky u družstevních podniků (4 400 Kč). Největší částky na nadstandardní programy sociálního zabezpečení, včetně vyrovnání za nemoc placeného zaměstnavatelem, vydávaly mezinárodní firmy (236 Kč na 1 zaměstnance za měsíc) a nejméně podniky ve vlastnictví měst a obcí (27 Kč). V celostátním průměru činila tato částka 121 Kč měsíčně na jednoho zaměstnance.

Sociální požitky dosáhly nejnižší částky u podniků v družstevním vlastnictví (221 Kč). Nejvyšší byla tato položka nákladů práce u ekonomických subjektů ve vlastnictví státu, včetně resortu MO a MV (879 Kč). Z toho tyto subjekty dávaly svým zaměstnancům největší příspěvky na bydlení (325 Kč), na stravování (316 Kč) a měly také nejvyšší výdaje ze sociálního fondu (222 Kč na jednoho zaměstnance za měsíc). Druhou skupinou ekonomických subjektů, které poskytovaly svým zaměstnancům vysoké sociální požitky, byly mezinárodní firmy. V průměru u nich dosáhla tato částka výše 669 Kč. Zde byly opět nejvyšší měsíční příspěvky na stravování (318 Kč), poskytování služebních vozů také k soukromým účelům (174 Kč) a výdaje ze sociálního fondu (158 Kč).

Personální náklady byly nejvyšší u subjektů ve vlastnictví sdružení, politických stran a církví (69 Kč na jednoho zaměstnance měsíčně). Naopak nejvyšší částky byly vynaloženy v mezinárodních (602 Kč) a zahraničních (590 Kč) firmách, a dále ještě v subjektech ve vlastnictví státu (587 Kč). V personálních nákladech byla nejvyšší položka náklady na školení zaměstnanců (v průměru za ČR tato částka činila 127 Kč na zaměstnance za měsíc, u zahraničních firem 297 Kč a u mezinárodních firem 271 Kč). Druhou nejvyšší položkou personálních nákladů byly náklady na pracovní oděv, uniformy a „ošatné“, a to u státních ekonomických subjektů (346 Kč, tj. včetně resortu MO a MV) a u mezinárodních firem (235 Kč).

Výrazné diference, jak ve výši nákladů práce, tak i v jejich struktuře, byly u jednotek, členěných podle typu hospodaření, způsobeny kromě výše zmíněných rozdílů ve mzdách také tím, že se v ČR uplatňují různé doplňkové programy péče zaměstnavatelů o vlastní zaměstnance zejména v ekonomických subjektech se zahraniční majetkovou účastí. Jsou to například nadstandardní programy sociálního a penzijního připojištění, vyrovnání za dobu nemoci placené zaměstnavatelem aj.